

Brüsszel, 2016.3.2.
COM(2016) 110 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

**A Párizsi Megállapodást követő időszak: a Párizsi Megállapodás hatásainak vizsgálata,
amely az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye keretében létrejött Párizsi
Megállapodásnak az Európai Unió nevében történő aláírásáról szóló tanácsi határozatra
irányuló javaslatot kíséri**

1. Bevezetés

A 2015. évi párizsi megállapodás történelmi jelentőségű mérföldkő az éghajlatváltozás elleni világméretű küzdelemben. A megállapodás mentőövet kínál, és – a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrenddel is összefüggésben – utolsó esélyt nyújt arra, hogy egy stabilabb világot, egészségesebb bolygót, tisztességesebb társadalmakat és virágzóbb gazdaságokat hagyjunk örökül a jövőbeni generációkra. A megállapodás világszerte ösztönzi a tiszta energiára való globális áttérést. Ez az áttérés szükségessé teszi az üzleti tevékenység és a befektetői magatartás megváltoztatását, valamint a teljes politikai spektrumra kiterjedő ösztönzőket. Az Unió esetében mindez fontos lehetőséget nyújt, különösen a munkahelyteremtésre és a gazdasági növekedésre. Az áttérés ösztönzi majd a befektetéseket és az innovációt a megújuló energia terén, ezáltal elősegíti az Unió azon törekvését, hogy világelsővé váljon a megújuló energia tekintetében, valamint fokozza a gazdasági növekedést az Unió által előállított áruk és szolgáltatások piacain, például az energiahatékonyság vonatkozásában.

A párizsi megállapodás az első olyan, az éghajlatváltozásra vonatkozó többoldalú megállapodás, amely a világ csaknem teljes kibocsátására kiterjed. A párizsi megállapodás siker a világ számára, és megerősíti az Uniót a karbonszegény gazdaság felé haladó úton. Az Unió tárgyalási stratégiája döntő fontosságú volt a megállapodás eléréséhez. Az Unió ambiciózus erőfeszítéseket tett, latba vetve az eredményes éghajlat-politika, a tárgyalási hagyományok és a szabályozáson alapuló nemzetközi együttműködés terén szerzett tapasztalatait. Az Unió a nagy gazdaságok közül elsőként, 2015. március 6-án mutatta be az éghajlati tervét (vagyis a tervezett nemzeti hozzájárulást), amely a 2014. októberi Európai Tanácson¹ meghatározott, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretet, valamint az Európai Bizottságnak a globális éghajlatváltozás 2020 utáni kezelésére vonatkozó tervét² tükrözte. Az Unió azt az egész gazdaságra kiterjedő, markáns belső célt tűzte ki, hogy 2030-ig legalább 40 %-kal csökkenti az üvegházhatásúgáz-kibocsátást. A célérték globális előrejelzéseken alapul, amelyek megfelelnek a párizsi megállapodás középtávú ambíciójának.

A párizsi konferencia folyamán az Unió mindvégig megőrizte a magas szintű szakpolitikai következetességet. Párizsban minden uniós miniszter kimutatta készségét és elkötelezettségét a sikeres befejezés iránt. Az Unió egységesen lépett fel a Környezetvédelmi Tanács által elfogadott uniós álláspont védelmében, ami lehetővé tette, hogy a tárgyalások valamennyi szakaszában egységes álláspontot képviseljen, és ez döntő mozzanatot jelentett a párizsi tárgyalások sikeres végkimenetele tekintetében. Ami a legfontosabb, az Unió klímadiplomáciai erőfeszítéseinek keretében széles körű koalíciót hozott létre fejlett és fejlődő országokból álló partnereivel a legmagasabb szintű ambíció érdekében. Ez az ambiciózus koalíció alapvető szerepet játszott a tárgyalások kedvező dinamikájának kialakításában, valamint annak elérésében, hogy az összes nagy kibocsátó csatlakozzon a párizsi megállapodáshoz.

¹ Az Európai Tanács 2014. október 24-i következtetései.

² Párizsi Jegyzőkönyv – terv a globális éghajlatváltozás 2020 utáni kezelésére, COM(2015) 81 final.

Ezenfelül a globális viszonyok teljesen megváltoztak a 2009-es koppenhágai konferenciához képest, ami a kormányzati és nem állami szereplők, pl. vállalkozások, befektetők, városok és a civil társadalom, világméretű, alulról építkező mozgósításában öltött testet. A párizsi tárgyalásokat megelőző, és a konferencia folyamán tapasztalt kedvező dinamikaért az éghajlat-változási konferencia francia elnökségét és az ENSZ-t illeti a dicséret.

A párizsi megállapodás keretében tett kötelezettségvállalások végrehajtása szükségessé teszi a lendület és a határozott politikai elkötelezettség fenntartását az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes, klímasemleges jövőre történő, társadalmilag igazságos áttérés biztosítása céljából. Az éghajlatváltozásnak továbbra is szerepelnie kell a fontos nemzetközi fórumok napirendjén, többek között a G20 és a G7-csoport találkozóin. E tekintetben az Unió továbbra is nemzetközi vezető szerepet tölt be, és folytatja klímadiplomáciáját³.

2. A párizsi megállapodás – Globális egyezség

2.1. A párizsi megállapodás legfontosabb jellemzői

A párizsi megállapodás globális cselekvési tervet határoz meg, amely megfelelő pályát jelöl ki a világ számára ahhoz, hogy elkerülhető legyen az éghajlat veszélyes mértékű változása, elismerve, hogy ez szükségessé teszi az üvegházhatású gázok kibocsátásának mielőbbi globális tetőzését, valamint a klímasemlegesség elérését e század második felében. A megállapodás a következő lényeges jellemzőkkel rendelkezik:

- Azt tűzi ki hosszú távú célul, hogy megfelelő pályát jelöljenek ki a világ számára ahhoz, hogy a globális felmelegedést az iparosodást megelőző szinthez viszonyítva jóval 2 Celsius-fok alatt korlátozzák, és folytassák azokat az erőfeszítéseket, amelyek a hőmérsékletemelkedés 1,5 Celsius fokra korlátozására irányulnak. Az 1,5 Celsius fokos nem kötelező erejű célt azért fogadták el, hogy ösztönözzék a nagyobb ambíciót, és hangsúlyozzák a leghátrányosabb helyzetű országok aggályait, amelyek már jelenleg is érzékelik az éghajlatváltozás hatásait.
- A megállapodás egyértelműen jelzi minden érdekelt, a befektetők, a vállalkozások, a civil társadalom és a döntéshozók felé, hogy a tiszta energiára történő globális áttérés immár visszafordíthatatlan folyamat, és az erőforrások terén ki kell váltani a fosszilis tüzelőanyagokat. Az összes kibocsátás mintegy 98 %-ára kiterjedő 189 nemzeti éghajlati terv elfogadásával az éghajlatváltozás leküzdése mostanra valóban globális erőfeszítéssé vált. A párizsi megállapodásnak köszönhetően már nem csupán néhány szereplő, hanem mindenki által végrehajtandó fellépés felé haladunk.
- A megállapodás dinamikus mechanizmust biztosít a helyzet felméréshez, és a kitűzött cél fokozatos növeléséhez. 2023-tól kezdve a felek ötévente összeülnek egy „globális helyzetfelmérés” keretében, hogy mérlegeljék a kibocsátáscsökkentés terén elért előrehaladást, az alkalmazkodást, valamint a megállapodás hosszú távú céljai érdekében biztosított és kapott támogatást.

³

A COP21 utáni európai klímadiplomácia – a Tanács 2016. február 15-i következtetései.

- A felek jogilag kötelező erejű kötelezettsége, hogy folytassák a belső mérséklési intézkedéseket hozzájárulásuk célkitűzéseinek elérése érdekében.
- A megállapodás megerősített átláthatósági és elszámoltathatósági keretet hoz létre, melynek értelmében többek között minden fél két évente benyújtja az üvegházhatást okozó gázok jegyzékét és az előrehaladásuk nyomon követéséhez szükséges információkat, műszaki szakértői felülvizsgálatra és a felek előrehaladásának elősegítő jellegű, többoldalú mérlegelésére kerül sor, továbbá a végrehajtás megkönnyítésére és a megfelelés elősegítésére szolgáló mechanizmust alakítanak ki.
- A megállapodás markáns szolidaritási csomagot biztosít, amely megfelelő rendelkezéseket tartalmaz az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásáról, valamint az alkalmazkodással, illetve az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásaiból eredő veszteségekkel és károkkal kapcsolatos szükségletek kezeléséről. Az egyedi és kollektív alkalmazkodási intézkedések elősegítése érdekében a párizsi megállapodás első ízben határozza meg globális célkitűzésként a kapacitás és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképesség erősítését, valamint az éghajlati sérülékenység csökkentését. Nemzetközi szinten ösztönzi a felek közötti fokozott együttműködést az alkalmazkodással kapcsolatos tudományos ismeretek, valamint a gyakorlatokra és szakpolitikákra vonatkozó információk megosztása céljából.

2.2. A párizsi megállapodás megerősítése és hatálybalépése

A párizsi megállapodás megszületése jelentős eredmény. Az Unió továbbra is kezdeményezően lép fel a nemzetközi éghajlatügyi tárgyalások során annak érdekében, hogy a megállapodásban meghatározott ambíció annak összes végrehajtási elemében is megjelenjen, többek között az átláthatóságra, az elszámoltathatóságra, a fenntartható fejlődési mechanizmusokra és a technológiai mechanizmusokra vonatkozó részletes előírásokban.

A közvetlenül soron következő lépés a párizsi megállapodás aláírása. A megállapodást 2016. április 22-én, New Yorkban nyitják meg aláírásra, és akkor lép hatályba, ha a globális kibocsátás legalább 55 %-át képviselő legalább 55 fél megerősítette. Kíváncsú, hogy korán megtörténjen a megerősítés és a hatálybalépés, mivel ez minden ország számára jogbiztonságot teremtene abban a tekintetben, hogy a megállapodás gyorsan működőképessé válik. Az Uniónak mielőbb alkalmasnak kell lennie a párizsi megállapodás megerősítésére.

2.3. A párizsi megállapodás szerinti középtávú mérföldkövek

A párizsi megállapodásban egy sor középtávú mérföldkövet irányoztak elő. Ki kell dolgozni az 1,5 Celsius fokra vonatkozó célkitűzés konkrét szakpolitikai vonatkozásainak egyértelmű értelmezését. Az Éghajlat-változási Kormányközi Testület (IPCC) 5. értékelő jelentése a hiányos tudományos elemzés miatt nem jutott eredményre ebben a kérdésben. Az IPCC felkérést kapott, hogy 2018-ban készítsen különjelentést ennek kezelése érdekében. Az Unió hozzájárul majd az e célból nemzetközi részvétellel elvégzendő tudományos munkához. Az Uniónak részt kell vennie a 2018-ban sorra kerülő első „elősegítő jellegű párbeszédben”, amely számot vet a kollektív ambícióval és a kötelezettségvállalások végrehajtása terén elért előrehaladással. Ezzel függ össze, hogy az Unió részt vesz majd a 2023-as első globális

helyzetfelmérésben, amely lényeges ahhoz, hogy minden fél fokozatosan ambiciózusabb intézkedéseket mérlegeljen a 2030 utáni időszak vonatkozásában. E tekintetben az Unió más partnerekhez hasonlóan felszólítást kapott arra, hogy 2020-ig közölje hosszú távú, fél évszázadra előretekintő, alacsony üvegházhatásúgáz-kibocsátású fejlesztési stratégiáját. E stratégiák elkészítésének megkönnyítése érdekében a Bizottság alapos elemzést készít a gazdasági és társadalmi átalakulásokról, hogy hozzájáruljon az Európai Parlamentben, a Tanácsban és az érdekeltekkel folytatott szakpolitikai vitához.

3. Hogyan hajtja végre az Unió a párizsi megállapodást?

A karbonszegény, erőforrás-hatékony gazdaságra való áttérés alapvető technológiai, energiaipari, gazdasági, pénzügyi váltást kíván, végső soron pedig szükségessé teszi az egész társadalom átalakulását. A párizsi megállapodás lehetőséget nyújt a gazdasági átalakulásra, a munkahelyteremtésre és a gazdasági növekedésre. Központi szerepet tölt be a tágabb fenntartható fejlesztési célok elérésében, valamint a befektetésekre, a versenyképességre, a körkörös gazdaságra, a kutatásra, az innovációra és az energetikai átmenetre vonatkozó uniós prioritások megvalósításában. A párizsi megállapodás végrehajtása üzleti lehetőségeket kínál az Unió számára, hogy fenntartsa és kiaknázza lépéselőnyét a megújuló energia és az energiahatékonyság előmozdítása tekintetében, valamint az egyéb karbonszegény technológia fejlesztésének piacán zajló globális versenyben. Ahhoz, hogy hozzájusson az említett előnyökhöz, az Uniónak továbbra is példát kell mutatnia és intézkedésekkel kell elől járnia a kibocsátás-csökkentésre irányuló szabályozási politikák terén, valamint az összes kulcsfontosságú ágazat innovációra és a korszerűsítésre irányuló állami és magánberuházásainak felgyorsítását elősegítő tényezők tekintetében, miközben biztosítani kell, hogy a többi jelentős gazdaság folytatja a kötelezettségvállalások teljesítését. A karbonszegény gazdaságra való áttérést megfelelően kell irányítani, figyelembe véve az energiamix és a gazdasági szerkezet Unión belüli eltéréseit. Ez azt jelenti továbbá, hogy egyes régiókban és társadalmi-gazdasági ágazatokban meg kell előlegezni és enyhíteni kell az áttérés társadalmi hatását.

3.1. A karbonszegény gazdaságra való áttérés számára kedvező környezet elősegítése

Az energiaunióra történő áttérés

A tiszta energiára történő áttérés iránti uniós kötelezettségvállalás megmásíthatatlan és megkérdőjelezhetetlen. Az energiaunió prioritása az alábbi célra irányul: *„el kell távolodnunk a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló gazdaságtól, ahol az energiaellátás központosított, kínálatoldali megközelítésen alapul, és amely elavult technológiákra és túlhaladott üzleti modellekre épül. Nagyobb szabadságot kell biztosítanunk a fogyasztók számára (...) Magunk mögött kell hagynunk az összehangolatlan nemzeti szakpolitikákkal, piaci akadályokkal és energetikai szempontból elszigetelt térségekkel terhes, szétaprózódott rendszert”*⁴. Az energiaunió projektje annak összes dimenziójával együtt olyan tágabb keretet biztosít,

⁴ „A stabil és alkalmazkodóképes energiaunió és az előretekintő éghajlat-politika keretstratégiája”, COM(2015)80, 2015. február 25.

amelyen belül az Unió létrehozhatja az energetikai áttérés számára kedvező környezetet. A Nemzetközi Energia Ügynökség szerint az éghajlati tervek maradéktalan végrehajtása 2015-től 2030-ig 13,5 billió USD – éves átlagban 840 milliárd USD – értékű, az energiahatékonysági és karbonszegény technológiákra irányuló beruházást mozgósít. Az éghajlati tervek fő hatása nem csupán a beruházások fokozása, hanem ezek egyensúlyának helyreállítása is a tüzelőanyagok és ágazatok, valamint a kínálat és a kereslet tekintetében. Például a megújuló energiaforrásokba irányuló befektetések háromszorosan meghaladják a fosszilis tüzelőanyaggal működő erőművekbe irányulókat, miközben az energiahatékonysági befektetések (amelyeket a közlekedési és építőipari ágazatok vezetnek) várhatóan nagyságrendileg megegyeznek az energiarendszer más területeire érkező beruházásokkal.

Innováció és versenyképesség

A párizsi megállapodás világos és ambiciózus irányt mutat a karbonszegény innováció számára. A párizsi konferencia alkalmával a világ 20 vezető gazdasága „innovációs missziót” indított, hogy megerősítse a tiszta energiával kapcsolatos állami és magán innovációt, áttörést jelentő technológiákat fejlesszen ki és honosítson meg, és költségcsökkenéseket érjen el. Az Unió csatlakozni kíván ehhez a kezdeményezéshez, tekintve, hogy az uniós költségvetésben a karbonszegény gazdasággal kapcsolatos kutatásra a Horizont 2020 kezdeményezés keretében előirányzott összeget a 2014–2020 időszak tekintetében kétszeresére emelték, és az Unió kötelezettséget vállalt arra, hogy a Horizont 2020 kezdeményezés előirányzatainak legalább 35 %-át az éghajlattal kapcsolatos tevékenységekre fordítja. Továbbá az energiaunió jövőbeni kutatási, innovációs és versenyképességi stratégiája kihasználja az energia, a közlekedés, a körkörös gazdaság, az ipari és a digitális innováció közötti szinergiákat. Ez minden bizonnyal növeli a jelenlegi és jövőbeni karbonszegény és energiahatékony európai technológiák versenyképességét.

Beruházás és tőkepiacok

A magánbefektetések átirányítása és fokozása rendkívül lényeges ahhoz, hogy elősegíthessük az alacsony kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való áttérést, valamint elkerülhessük a magas kibocsátású infrastruktúrába és eszközökbe való technológiai bezáródást. Az uniós pénzeszközök fontos szerepet játszanak a piacok mozgósításában⁵. Az Európai Unión belüli beruházások akadályainak lebontására irányuló intézkedésekre összpontosító európai beruházási terv keretében nyújtott beruházástámogatás, valamint az Európai Stratégiai Beruházási Alap által biztosított esetleges finanszírozás minden bizonnyal elősegíti a kibocsátáscsökkentést és az energiahatékonysági beruházásokat az egységes piacon. Az európai beruházási terv már ígéretes eredményeket ért el ezen a

⁵ A megreformált európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) programozása során 114 milliárd EUR-t különítettek el az éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre a 2014–2020-as időszak folyamán. A programozást az érintettekkel való szélesebb partnerség keretei között végezték. Az így megállapított összeg az esb-alapok 25 %-a, ami határozott kötelezettségvállalást jelez az éghajlattal kapcsolatos intézkedések iránt, és meghaladja az Unió általános költségvetése tekintetében kitűzött 20 %-os célt. A támogatás nem szorítkozik a finanszírozási lehetőségekre, mivel erőteljes regionális együttműködést, kapacitásépítést és technikai segítségnyújtási elemeket is tartalmaz.

téren⁶, és maradéktalanul ki kell használni a benne rejlő lehetőségeket. A Bizottság nemrég elindította a Beruházási Projektek Európai Portálját, amely hamarosan teljes mértékben működőképesé válik. A portál célja, hogy befektetőket szerezzen az életképes és gazdaságilag megalapozott európai beruházási projektekhez. Arra ösztönözzük az energiaipari érdekelteket, hogy küldjék el projektjeiket a portálnak, hogy ott az esetleges beruházók az átfogó áttekintést kaphassanak a projektekről. A Bizottság kiemelten kezeli az érdekelteknek nyújtandó technikai segítség felgyorsítását, hogy 2016-ban a kisebb energiahatékonysági projekteket egyesítő programokat alakítsanak ki, és így kritikus tömeget gyűjtsenek egybe. Az említett programok minden bizonnyal jobb lehetőségeket biztosítanak majd az energiahatékonysági beruházásokra, és megkönnyítik a nemzeti, regionális, vagy helyi energiahatékonysági platformok és programok tőkéhez jutását. E programok keretében megerősítik majd a Bizottság és az Európai Beruházási Bank által létrehozott Európai Beruházási Tanácsadó Platform keretében történő technikai és projektfejlesztési támogatást is, amely segíti az állami projektgazdákat projektjeik strukturálásában, valamint elősegíti az általános szerződési feltételekkel működő pénzügyi programokat, különösen az építkezések terén⁷.

A pénzügyi intézmények kulcsfontosságú partnerek ebben az áttérési folyamatban. A megfelelően működő, határon átnyúló tőkeáramlások, valamint az integrált és fenntartható tőkepiacok szintén fontosak ahhoz, hogy az említett áttérés bekövetkezzen. Ezzel összefüggésben lényegesek azok az intézkedések, amelyeket a tőkepiaci unió⁸ létrehozása keretében már megtettek, illetve terveznek. Nem csupán az Európai Központi Bank, valamint a nemzeti központi bankok, az Európai Beruházási Bank és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank, az Éghajlat-változási Alap, és az egyéb pénzügyi intézmények, például a Világbank, hanem a nemzeti fejlesztési bankok is hasznos szerepet játszhatnak a szóban forgó áttérés megvalósításában az egységes piacon és annak határain túl. A G20-csoport 2015 áprilisában annak felülvizsgálatát szorgalmazta, hogy a pénzügyi szektor hogyan veheti figyelembe az éghajlattal kapcsolatos kérdéseket; erre válaszul a Pénzügyi Stabilitási Tanács az éghajlattal kapcsolatos pénzügyi tájékoztatással foglalkozó munkacsoportot hozott létre, amelynek célja, hogy segítséget nyújtson a piaci szereplőknek az éghajlattal kapcsolatos kockázatok jobb megértéséhez és az említett kockázatok kezelésének javításához. A G20-csoport a zöld finanszírozással kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó tanulmányozócsoportot (GFSG) hozott létre a közelmúltban. Európai szinten az Európai Rendszerkockázati Testület közzétett egy jelentést a karbonszegény gazdaságra történő áttérésről és pénzügyi szektort érintő kockázatokról⁹.

⁶ A beruházási terv karbonszegény gazdaságra és energiahatékonyságra vonatkozó projektjeinek áttekintése elérhető az alábbi internetcímen: http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/sector-factsheet-energy_en.pdf

⁷ Az energiaunió 2015. évi helyzete.

⁸ Cselekvési terv a tőkepiaci unió megteremtésére, COM(2015) 468 final.

⁹ https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/asc/Reports_ASC_6_1602.pdf

Szén-dioxid-árazás és a fosszilis tüzelőanyagok támogatása

A szén-dioxid-árazás – amely megvalósulhat kibocsátási egység-kereskedelem formájában (mint az Unió esetében), adózás vagy más gazdasági és/vagy pénzügyi eszközök révén – elengedhetetlen az áttérést elősegítő, globális szinten egyenlő versenyfeltételek ösztönzéséhez. Az Uniónak növelnie kell erőfeszítéseit, hogy megoszthassa az e területen szerzett saját tapasztalatait minden olyan országgal, amelynek meg kell kezdenie a szén-dioxid-kibocsátás árának meghatározását. Ez a tapasztalatcsere a továbbiakban is kiterjed a kibocsátás-kereskedelmi rendszerek kialakításán dolgozó országokra (pl. Kínára és Dél-Koreára), valamint az országok szélesebb, a megújuló energia meghonosítására és energiahatékonysági politikáinak javítására törekvő valamennyi jelentősebb gazdaságot felölelő körére is. Jóllehet a párizsi megállapodás új helyzetet teremt abban a tekintetben, hogy az egész világra kiterjed, az országok által nemzeti szinten meghatározott erőfeszítések szintje eltér egymástól, ami azzal veszéllyel jár, hogy az egyenlőtlen versenyfeltételek fennmaradása esetén versenyhátrányba kerülnek az egyes iparágak. Az Európai Tanácsnak a térítésmentes kiosztási rendszer 2020-at követő fenntartására irányuló stratégiai döntése és az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere tekintetében javasolt kibocsátásáthelyezési rendelkezések jelen pillanatban megfelelő egyensúlyt teremtenek, azonban folyamatosan felül kell vizsgálni ezeket az elkövetkező évtized során.

Az olajárak jelenlegi helyzete még bonyolultabbá teszi a szén-dioxid- és energiaárazás kilátásait. Ez nem csupán a szén-dioxid-árazás bevezetésére nyújthat jó lehetőséget, hanem a fosszilis tüzelőanyagok támogatásainak megszüntetésére is. E támogatások a Nemzetközi Energia Ügynökség szerint 2013-ban 548 milliárd USD-t tettek ki világszerte. A szóban forgó támogatások jelentik a tiszta technológiákba történő innováció legnagyobb akadályát, amint ezt a G20-aknak és a G7-eknek a fosszilis tüzelőanyagok támogatásainak megszüntetésére irányuló felhívásai is elismerték. Az energiaárakról és költségekről szóló, soron következő uniós jelentés megvizsgálja majd a legfrissebb helyzetet ebben a tekintetben.

A városok, a civil társadalom és a szociális partnerek szerepe

Az áttérés további előfeltétele, hogy ösztönözzék a civil társadalom sokféle érdekelt szereplőjének – a polgároknak, a fogyasztóknak, a szociális partnereknek, a kkv-knak, innovatív induló vállalkozásoknak és a globális versenyképes iparágaknak – a fellépését. A párizsi konferencia és a Lima-Párizs cselekvési program (a Felek Konferenciája perui és francia elnökségének kezdeményezése) arra irányult, hogy minden korábbit meghaladó számú nem állami szereplőt ültessen egy asztalhoz a globális szinten az új egyezményt támogató, együttes éghajlati cselekvés felgyorsítása érdekében. Az Unió egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy valamennyi ágazatban és kormányzási szinten érvényesítse a karbonszegény gazdaságra történést áttérés szempontját.

A jövőbeli átalakulás színterét mindenekelőtt az intelligens városok és városi közösségek jelentik. Ezért 2016-ban fokozni kell a városi szinten és a várospolitikák tekintetében végzett munka intenzitását, többek között az egyesített és globális Polgármesterek Szövetsége által kidolgozott intézkedések támogatása, valamint a helyi önkormányzatok egyablakos ügyintézésének kialakítása tekintetében. Ez minden bizonnyal lehetővé teszi, hogy a helyi

önkormányzatok jobban elősegítsék az Unió karbonszegény gazdaságra történő áttérését, továbbá világszerte lehetőséget nyújt az európai vállalkozásoknak versenyelőnyük kihasználására az intelligens városokkal kapcsolatos innovatív technológiák terén.

Klímadiplomácia és globális fellépés

Az éghajlat-politikai fellépés komoly külpolitikai stratégiai kihívást jelent, amely hatással van az Unió külső politikájára, például a fejlesztési segély és együttműködés, a szomszédság- és bővítéspolitika, a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés, a kereskedelem, a gazdaságdiplomácia és a biztonság terén. A párizsi megállapodásból eredő kedvező lendület fenntartása folyamatos, globális szintű politikai és diplomáciai mozgósítást igényel.

A Tanácsban elfogadottak szerint¹⁰ a 2016-os klímadiplomáciának az alábbiakra kell helyeznie a hangsúlyt: i. az éghajlatváltozás kérdéskörének stratégiai prioritásként történő megtartása, ii. a párizsi megállapodás és az éghajlati tervek végrehajtásának támogatása, valamint iii. fokozottabb erőfeszítések az éghajlatváltozás, a természeti erőforrások – többek között a vízkészletek –, a jólét, a stabilitás és a migráció közötti összefüggések kezelésére.

Az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozása tekintetében az Unió és a tagállamok elkötelezettek amellyel, hogy ésszerű mérséklési intézkedéseknek és a végrehajtás átláthatóságának az összefüggésében fokozza az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozására szolgáló összegek mozgósítását annak érdekében hogy kivegyék méltányos részüket a fejlett országok által kitűzött azon cél megvalósításából, hogy 2020-ig évente együttesen 100 milliárd USD-t mozgósítsanak a magán- és közforrások széles körének bevonásával, két-, illetve többoldalú szinten, beleértve az alternatív finanszírozási forrásokat is. Az uniós fejlesztési segély jelenlegi tendenciái lényegesen hozzájárulnak a 100 milliárd USD-s célkitűzésen belüli uniós részarány eléréséhez. A 2014–2020-as többéves pénzügyi kerettel összefüggésben az Unió vállalta, hogy általános költségvetésének 20 %-át az éghajlattal kapcsolatos projektekre és politikákra fordítja. A külső kiadások tekintetében ez több mint a kétszerese az éghajlatváltozás elleni küzdelem céljából a fejlődő országoknak nyújtott finanszírozásnak, és mintegy 14 milliárd EUR összegű éghajlatváltozással kapcsolatos kiadást jelenthet. Az említett forrásokat egyre nagyobb részét fordítják az alkalmazkodásra, valamint az innováció és a kapacitásépítés megkönnyítésére.

Meg foguk erősíteni a támogatási programokat (pl. az éghajlatváltozás elleni globális szövetség továbbfejlesztett változatát), hogy segítséget nyújtsunk a fejlődő országoknak ahhoz, hogy 2020-ig megvalósítsák éghajlati terveiket. Ezzel függ össze, hogy maradéktalanul ki kell használni a szinergiákat az éghajlat-politika, az addisz-abebai cselekvési menetrend és a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrend között. Ez kiterjed az Uniónak az afrikai megújulóenergia-kezdemenyezésben való részvételére is. Az Unió a bővítési és szomszédságpolitikák keretében továbbra is politikai párbeszédet folytat a partnerországokkal, és támogatást nyújt számukra. Különös hangsúlyt helyezünk a kapacitásépítésre.

¹⁰ A Tanács következtetései a COP21 utáni európai klímadiplomáciáról.

Fel kell gyorsítani a környezeti termékek és szolgáltatások kereskedelmi liberalizációjára vonatkozó, folyamatban lévő két- és többoldalú tárgyalásokat annak érdekében, hogy elősegítsük az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló globális fellépést, és üzleti lehetőségeket teremtsünk az európai vállalkozások számára. Az Uniónak továbbra is vezető szerepet kell vállalnia annak elősegítése érdekében, hogy ambiciózus eredmények szülessenek a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet (ICAO) és a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) keretében az üvegházhatásúgáz-kibocsátás kezelése céljából folytatott tárgyalások során, valamint a montreali jegyzőkönyv alapján zajló tárgyalásokon.

3.2. A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó energia- és éghajlat-politikai szabályozási keret

A párizsi éghajlat-változási konferencia után minden országnak konkrét politikai cselekvésre kell váltania a kötelezettségvállalásait. 2014 októberében az Európai Tanács meghatározta a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretet, kitűzve azt az egész gazdaságra kiterjedő, markáns belső célt, hogy 2030-ig legalább 40 %-kal csökkentik az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, valamint legalább 27 %-os megújuló energia-felhasználási és energiahatékonysági célokat érnek el¹¹. A párizsi megállapodás uniós megközelítést igényel. Az Európai Tanács által elfogadott, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keret végrehajtása prioritást élvez a párizsi megállapodás nyomkövetése során.

A Bizottság már kezdeményezte is ezt az eljárást azáltal, hogy javaslatot terjesztett elő a Unió üvegházhatásúgáz-kibocsátásának 45 %-ára kiterjedő kibocsátás-kereskedelmi rendszer felülvizsgálatára. A Bizottság a következő 12 hónap folyamán előterjeszti a legfontosabb fennmaradó jogalkotási javaslatokat a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó, elfogadott szabályozási keret tisztességes és költséghatékony belföldi végrehajtása céljából, maximális rugalmasságot biztosítva a tagállamoknak, ugyanakkor pedig megfelelő egyensúlyt alakítva ki a nemzeti és uniós szintű fellépés között. A Bizottság következő lépésként az erőfeszítés-megosztási határozatról és a földhasználatról, a földhasználat-megváltoztatásról és az erdőgazdálkodásról (LULUCF) szóló javaslatok elkészítésén dolgozik. A Bizottság jogszabályokat javasol továbbá a megbízható és átlátható kormányzási mechanizmus létrehozása, valamint a 2020-at követő időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikával kapcsolatos tervezési és jelentéstételi követelmények egyszerűsítése céljából.

Ezenfelül a Bizottság előterjeszti a szükséges szakpolitikai javaslatokat az uniós szabályozási keret kiigazítása érdekében, hogy első helyre helyezze az energiahatékonyságot, valamint az Európai Tanács 2014. októberi következtetésének megfelelően előmozdítsa az Uniónak a megújuló energia területén világelsőként betöltött szerepét. Ez felöleli az energiapiac újratervezését, amely a fogyasztókat állítja az energiarendszer középpontjába, lehetővé téve a felhasználóoldali válasz és a rugalmasság fokozását. A Bizottság emellett az idei évben már elindította az energiabiztonságra vonatkozó csomagot, hogy haladéktalanul kezelje a

¹¹ A 30 %-os uniós szint szem előtt tartásával 2020-ig sor fog kerülni az energiahatékonysági célkitűzés felülvizsgálatára.

nemzetközi energetikai helyzet fejleményei kapcsán felmerülő új ellátás-biztonsági kihívásokat.

4. Következtetés

Az Unió kulcsszerepet játszott a fejlett és fejlődő országok ambiciózus koalíciójában a párizsi tárgyalások előkészítése során és a párizsi konferencián. Az Uniónak határain belül és nemzetközi szinten egyaránt fenn kell tartania ezt a célt a karbonszegény gazdaságra történő áttérés hatékony biztosítása érdekében.

- A párizsi megállapodást a lehető leghamarabb alá kell írni és meg kell erősíteni. A megállapodás aláírására vonatkozó javaslatot csatoltuk ehhez a közleményhez.
- Az Uniónak meg kell szilárdítania a karbonszegény gazdaságra történő áttéréshez kedvező környezetet a Juncker vezette Bizottság 10 prioritásának keretében megjelenő, egymásra ható szakpolitikák, stratégiai keretek és eszközök – különösen a stabil és alkalmazkodóképes energiaunió és az előretekinthető éghajlat-politika révén.
- Az Európai Tanács 2014. októberi következtetéseinek megfelelően gyorsan ki kell egészíteni az Unió 2030-ig tartó időszakra vonatkozó energia- és éghajlat-politikai szabályozási keretét. A Parlamentnek és a Tanácsnak gyorsított eljárásban kell tárgyalnia a soron következő jogalkotási javaslatokat.
- Minden félnek készen kell állnia arra, hogy teljes mértékben részt vegyen a párizsi megállapodás szerinti felülvizsgálati eljárásokban, amelyek azon célkitűzés megvalósítására irányulnak, hogy jóval 2 Celsius fok alatt tartsák az éghajlatváltozást, és folytassák az 1,5 Celsius fokos változásra irányuló erőfeszítéseket.